

4 νέα νομοθετικά μέτρα για τη στήριξη της ναυτιλίας στην ΕΕ

2024/11/21 09:50 στην κατηγορία ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Με σκοπό τη στήριξη της καθαρής, ασφαλέστερης και σύγχρονης ναυτιλίας στην ΕΕ, το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε τέσσερα νέα νομοθετήματα της λεγόμενης δέσμης νομοθετικών μέτρων για την «ασφάλεια στη θάλασσα».

Ειδικότερα, τα νομοθετήματα τροποποιούν τις οδηγίες σχετικά με:

- τη **διερεύνηση των ατυχημάτων** στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών
- τη **ρύπανση από τα πλοία**
- την τήρηση των **υποχρεώσεων του κράτους σημαίας**, και
- τον **έλεγχο των πλοίων από το κράτος λιμένα**.

Η αναθεωρημένη «δέσμη» επιτυγχάνει μια προσεκτική ισορροπία μεταξύ, αφενός, της ανάγκης διασφάλισης **ναυτιλίας υψηλής ποιότητας** και, αφετέρου, της ανάγκης διασφάλισης της **ανταγωνιστικότητας** του ευρωπαϊκού ναυτιλιακού τομέα, ενώ διατηρεί παράλληλα το κόστος σε εύλογο επίπεδο για τους φορείς εκμετάλλευσης και τις διοικήσεις των κρατών-μελών.

Συνολικά, θα εφοδιάσει την ΕΕ με σύγχρονα εργαλεία για τη στήριξη της **καθαρής ναυτιλίας**, ευθυγραμμίζοντας τους κανόνες της ΕΕ με τα διεθνή πρότυπα, βελτιώνοντας παράλληλα την εφαρμογή και την επιβολή μέσω ενός **πλαίσιου ενισχυμένης συνεργασίας** μεταξύ των ευρωπαϊκών και των εθνικών αρχών.

Οδηγία για τη διερεύνηση ατυχημάτων

Η αναθεωρημένη οδηγία για τη διερεύνηση των ατυχημάτων στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών:

- βελτιώνει την **προστασία των αλιευτικών σκαφών**, των πληρωμάτων τους και του περιβάλλοντος, με τα αλιευτικά σκάφη μήκους κάτω των 15 μ. να περιλαμβάνονται πλέον στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, κάτι που συνεπάγεται ότι τα ατυχήματα με θανάτους και απώλεια σκαφών θα διερευνώνται με

εναρμονισμένο τρόπο

- αποσαφηνίζει τους **ορισμούς** και τις νομικές διατάξεις, ώστε οι οργανισμοί διερεύνησης ατυχημάτων των κρατών μελών να διερευνούν όλα τα ατυχήματα που χρήζουν διερεύνησης εγκαίρως και με εναρμονισμένο τρόπο
- ενισχύει την **ικανότητα των οργανισμών διερεύνησης ατυχημάτων** να διενεργούν έρευνες για ατυχήματα και να υποβάλλουν σχετικές εκθέσεις με έγκαιρο, εξειδικευμένο και ανεξάρτητο τρόπο
- επικαιροποιεί ορισμένους **ορισμούς** και παραπομπές στη σχετική νομοθεσία της ΕΕ και στους κανονισμούς του ΔΝΟ, προκειμένου να εξασφαλίζεται σαφήνεια και συνέπεια
- δίνει τη δυνατότητα στους οργανισμούς διερεύνησης ατυχημάτων να διεξάγουν έρευνες ατυχημάτων με εναρμονισμένο τρόπο σε ολόκληρη την ΕΕ, καθιστώντας τους υφιστάμενους κανόνες **σαφέστερους και συνεπέστερους** με τους διεθνείς κανονισμούς.
- ενισχύει τις διατάξεις σχετικά με την **ανεξαρτησία** των οργανισμών διερεύνησης ατυχημάτων και την **εμπιστευτικότητα** των πορισμάτων τους, και μειώνει τον **περιττό διοικητικό φόρτο**.

Οδηγία για τη ρύπανση από πλοία

Η αναθεωρημένη οδηγία ενσωματώνει **διεθνή πρότυπα** στο δίκαιο της ΕΕ, διασφαλίζοντας ότι οι υπεύθυνοι για τις παράνομες απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών υπόκεινται σε αποτρεπτικές, αποτελεσματικές και αναλογικές **κυρώσεις** για τη βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα και την καλύτερη προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση από τα πλοία. Ως εκ τούτου, η αναθεωρημένη οδηγία:

- επεκτείνει το **πεδίο εφαρμογής** της ισχύουσας οδηγίας ώστε να καλύπτει τις παράνομες απορρίψεις επιβλαβών ουσιών σε συσκευασμένη μορφή, τα λύματα, τα απορρίμματα και τα απορριπτόμενα ύδατα και τα κατάλοιπα από συστήματα καθαρισμού καυσαερίων
- θεσπίζει ενισχυμένο νομικό πλαίσιο για τις διοικητικές **κυρώσεις** και την αποτελεσματική εφαρμογή τους, που θα επιτρέπει στις εθνικές αρχές να εξασφαλίζουν αποτρεπτική και συνεπή επιβολή κυρώσεων σε περιστατικά ρύπανσης από πλοία σε όλες τις ευρωπαϊκές θάλασσες
- διαχωρίζει το καθεστώς **διοικητικών κυρώσεων** από το καθεστώς ποινικών κυρώσεων που κατοχυρώνεται στο νέο σχέδιο οδηγίας για τα περιβαλλοντικά εγκλήματα
- εξασφαλίζει **σαφήνεια και συνέπεια** με διεθνείς κανόνες και διαδικασίες, ιδίως της διεθνούς σύμβασης για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία (MARPOL), για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Οδηγία για την τήρηση υποχρεώσεων του κράτους σημαίας

Η οδηγία ρυθμίζει την επιβολή των κανόνων που ισχύουν για το κράτος σημαίας σε επίπεδο ΕΕ. Η ευθύνη για την παρακολούθηση της **συμμόρφωσης των πλοίων με τις συμβάσεις του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ)** ανήκει στο κράτος στο οποίο είναι νηολογημένο το πλοίο και του οποίου την εθνικότητα κατέχει το πλοίο – το κράτος σημαίας. Ως εκ τούτου, η αναθεωρημένη οδηγία:

- επικαιροποιεί την ισχύουσα νομοθεσία και την ευθυγραμμίζει με τους **διεθνείς κανόνες**, κυρίως όσον αφορά τον κώδικα για την εφαρμογή των πράξεων του ΔΝΟ («κώδικας III»)
- μεριμνά για **επαρκείς επιθεωρήσεις** των υπό σημαία πλοίων καθώς και για εποπτεία και παρακολούθηση των αναγνωρισμένων οργανισμών που δραστηριοποιούνται για λογαριασμό του κράτους σημαίας
- μεριμνά για **ψηφιακές λύσεις** σε μεγαλύτερο βαθμό
- μεριμνά για **εναρμονισμένη προσέγγιση** όσον αφορά την κατανόηση, την υποβολή στοιχείων και τη μέτρηση των επιδόσεων των στόλων και των καθηκόντων των κρατών σημαίας.

Οδηγία για τον έλεγχο πλοίων από το κράτος λιμένα

Ο έλεγχος από το κράτος λιμένα (ΕΚΛ) είναι ένα σύστημα για την **επιθεώρηση αλλοδαπών πλοίων** σε λιμένες κρατών άλλων από το κράτος σημαίας, από αξιωματικούς ελέγχου του κράτους λιμένα, ώστε να εξακριβωθεί ότι η επάρκεια του πλοιάρχου, των αξιωματικών και του πληρώματος επί του πλοίου, η κατάσταση του πλοίου και ο εξοπλισμός του συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις των διεθνών συμβάσεων και, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με το εφαρμοστέο δίκαιο της ΕΕ. Ως εκ τούτου, ο ΕΚΛ είναι σημαντικός για τη **διαφύλαξη της ασφάλειας στη θάλασσα** και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η αναθεωρημένη οδηγία:

- επικαιροποιεί τη νομοθεσία της ΕΕ και την ευθυγραμμίζει με **διεθνείς κανόνες και διαδικασίες** όπως ορίζονται στο Μνημόνιο Συνεννόησης των Παρισίων και στις συμβάσεις του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ),
- προστατεύει τα **αλιευτικά σκάφη**, τα πληρώματά τους και το περιβάλλον, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση καθεστώτος εθελοντικών επιθεωρήσεων για τα μεγαλύτερα αλιευτικά σκάφη (μήκους άνω των 24 μέτρων)
- εξασφαλίζει **αποδοτική και εναρμονισμένη προσέγγιση** για τη διενέργεια

Τα επόμενα βήματα

Αφού λάβουν την υπογραφή των Προέδρων του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι τέσσερις νομοθετικές πράξεις θα δημοσιευθούν στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ τις προσεχείς εβδομάδες και θα τεθούν σε ισχύ είκοσι ημέρες μετά τη δημοσίευση.

Τα κράτη-μέλη θα έχουν στη διάθεσή τους 30 μήνες από την έναρξη ισχύος των αναθεωρημένων οδηγιών για να μεταφέρουν τις διατάξεις στο εθνικό τους δίκαιο.

Υπενθυμίζεται ότι, οι τέσσερις νομοθετικές προτάσεις αποτελούν μέρος της «δέσμης» για την ασφάλεια στη θάλασσα μαζί με την πρόταση για τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA).

Υποβλήθηκαν από την Επιτροπή την 1η Ιουνίου 2023 με στόχο **τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα και τη μείωση της ρύπανσης των υδάτων από τα πλοία.**

Με το 75% του εξωτερικού εμπορίου της ΕΕ να είναι θαλάσσιο, οι θαλάσσιες μεταφορές δεν αποτελούν μόνο την αρτηρία μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, αλλά και σανίδα σωτηρίας για τα νησιά και τις περιφερειακές και απομακρυσμένες θαλάσσιες περιφέρειες της ΕΕ.

Παρά το γεγονός ότι η θαλάσσια ασφάλεια στα ύδατα της ΕΕ είναι επί του παρόντος πολύ υψηλή, με λίγους θανάτους και χωρίς πρόσφατες σημαντικές πετρελαιοκηλίδες, εξακολουθούν να αναφέρονται περισσότερα από 2.000 θαλάσσια ατυχήματα και συμβάντα κάθε χρόνο.

Τον Φεβρουάριο του 2024 επιτεύχθηκαν προσωρινές συμφωνίες μεταξύ των συννομοθετών σχετικά με τις τέσσερις νομοθετικές προτάσεις.